

Luonnos 26.04.2021

KESKUSKAUPPAKAMARIN VÄLIMIESLAUTAKUNNALLE

ASIA Hakemus välimiesmenettelyn aloittamiseksi

HAKIJA Turun kaupunki, y-tunnus 0204819-8, Turku
PL 355, 20100 Turku
Yliopistonkatu 27 a, 20100 Turku

HAKIJAN ASIAMIES JA PROSESSIOSOITE

Asianajaja, varatuomari Kalle Kuusisto
Asianajotoimisto Astrea Oy
Kauppiaskatu 5, 20100 Turku
puh. (02) 2730 200
s-posti: kalle.kuusisto@astrea.fi

VASTAAJA Sweco Infra & Rail Oy, y-tunnus 2998506-9, Helsinki
Ilmalanportti 2, 00240 Helsinki

VASTAAJAN ASIAMIES JA PROSESSIOSOITE

Asianajaja Emma Niemistö
Asianajotoimisto Merilampi Oy
Keskuskatu 7, 00100 Helsinki
puh. 050 306 3902
s-posti: emma.niemisto@merilampi.com

1. TOIMIVALTA

Turun kaupungin ja Sweco Infra & Rail Oy:n (jäljempänä myös ”Konsultti”) välillä on voimassa 30.11.2016 päivätty sopimus Logomon sillan rakennussuunnittelusta (jäljempänä myös ”Sopimus”)¹. Sopimuksen kohdassa 11. on sovittu, että riitaisuuksien ratkaisemisessa noudatetaan konsulttitoiminnan yleisten sopimusehtojen KSE 2013 kohdan 10 määräyksiä. KSE 2013 kohdan 10.4 mukaan:

”Tästä sopimuksesta aiheutuvat riidat ratkaistaan lopullisesti välimiesmenettelyssä Keskuskauppakamarin nopeutettua välimiesmenettelyä (yksi välimies, tuomio 3 kuukaudessa) koskevien sääntöjen mukaisesti.”

Jäljennös Sopimuksesta ja KSE 2013 -ehdoista on Liitteenä 1.

2. RIITAISUUDESTA

2.1. Sopimustausta

Turun kaupunki on järjestänyt 18.05.2016 päättyneen suunnittelukilpailun koskien Turkuun rakennettavan ns. Logomon sillan yleissuunnittelua. Tavoitteena on ollut saada paras toteuttamiskelpoinen ehdotus kävelysillasta, joka ylittäisi Turun päärautatieaseman rata-piha-alueen ja päättyisi kulttuurikeskus Logomon pihaan. Suunnittelukilpailun ehtojen mukaan osallistuvalla työryhmällä tuli olla ammattitaito, pätevyys ja valmius oman ehdotuksensa mukaisen sillan jatkosuunnitteluun ja rakennusaikaiseen asiantuntijapalveluun. Suunnittelukilpailun on voittanut Konsultti. Kilpailuohjelman tarkoituksen mukaisesti Konsultti on 10.08.2016 antanut tarjouksen ”Jousi” -nimisen voittajaehdotuksensa jatkosuunnittelusta. Sopimuksessa työ on sovittu aloitettavaksi 07.09.2016. Turun kaupungista riippumattomista syistä lopullinen versio Sopimuksesta on molemmin puolin allekirjoitettu vasta 29.6.2017 ilman asian kannalta olennaisia muutoksia. Sopimuksen mukaiset työt sekä Sopimukseen perustuvien maksujen maksaminen on kuitenkin aloitettu jo syksyllä 2016, Sopimuksen mukaisessa aikataulussa.

2.2. Konsultin Sopimuksen mukaiset velvoitteet pääpiirteissään

Sopimuksessa sovittu Konsultin suoritusvelvollisuus koskee Logomon sillan valmiin, toteuttamiskelpoisen rakennussuunnitelman (jäljempänä ”Rakennussuunnitelma”) luovuttamista Turun kaupungille.

¹ Sweco Infra & Rail Oy on tullut sopijapuoleksi VR Track Oy:n sijaan.

Sopimuksessa on yksiselitteisesti sovittu suunnittelun aikatauluksi:

- a) välitavoitteet
 - yleissuunnitelma 30.9.2016
 - tarjouspyyntövaiheen suunnitelma 31.12.2016
 - sitovan urakkatarjousvaiheen suunnitelma 30.4.2017
- b) suunnittelun valmistuminen
 - rakennussuunnitelma tulee olla toteutusaikaista detaljisuunnittelua vaille valmis ja hyväksytysti luovutettu tilaajalle viimeistään 30.06.2017.

Välitavoitteiden tarkoituksena on ollut turvata Logomon sillan rakennusurakan (jäljempänä "Urakka") kilpailutus ja urakkasopimuksen solmiminen.

Konsultin suoritusvelvollisuuden pääsisältönä on ollut sillan Rakennussuunnitelman hyväksytty luovutus (toteutusaikaista detaljisuunnittelua lukuun ottamatta) Turun kaupungille viimeistään 30.06.2017. Rakennussuunnitelma sisältää mm. sillan yleis- ja rakennepiirustukset, detaljipiirustukset, laskelmat, asennustapaehdotukset, työselitykset, määräluettelot ja kustannusarviot lopullisessa muodossaan ts. sellaisina, että silta voidaan kokonaisuudessaan toteuttaa niiden mukaisesti. Kyseessä olevan teräsrakenteisen sillan osalta Rakennussuunnitelmaan kuuluvat olennaisesti esimerkiksi sillan kantavuuteen ja lujuuteen vaikuttavat perusrakenteet, kuten perustukset, pääkannatin, tukitornit, ripustusjärjestelmä ja kansirakenne.

Rakennussuunnitelman hyväksytyyn luovutuksen jälkeen Konsultin tehtäväksi on Sopimuksen mukaan jäänyt vielä sellainen rakenteiden yksityiskohtia koskeva detaljisuunnittelu, joka voidaan tehdä vasta Urakan toteutusaikana, ts. toteutusaikainen detaljisuunnittelu. Toteutusaikaisen detaljisuunnittelun valmistumisen aikataulu on määräytynyt Urakan yleisaikataulun ja suunnitelmatarveaikataulun mukaisesti.

2.3. Konsultin sopimusrikkomukset pääpiirteissään

2.3.1. Suunnitelmien viivästyminen

Sopimuksen mukaan Rakennussuunnitelman tuli olla toteutusaikaista detaljisuunnittelua vaille valmis ja hyväksytysti luovutettu tilaajalle viimeistään 30.06.2017. Rakennussuunnitelmaa ei ole tätä hakemusta kirjoitettaessa edelleenkään kokonaisuudessaan luovutettu hyväksytysti Sopimuksen edellyttämällä tavalla.

Konsultti on sitoutunut Sopimuksessa todettuihin aikatauluihin, Rakennussuunnitelman valmistumis- ja luovutusaikataulu mukaan lukien. Konsultti on jatkuvasti ollut tietoinen myös Urakan kilpailutuksen ja solmitun urakkasopimuksen aikatauluista.

Turun kaupunki on solminut YIT Suomi Oy:n kanssa Urakkaa koskevan urakkasopimuksen 22.06.2017. Urakka-aika on alkanut 01.08.2017 ja Urakan sovittu valmistumisaika olisi ollut 14.12.2018. Urakka on edelleen kesken. Urakan viivästymisen pääasiallinen syy ovat Konsultin jatkuvat suunnitteluun liittyvät sopimusrikkomukset.

Konsultti on viivästynyt sekä Rakennussuunnitelman että toteutusaikaisten detaljisuunnitelmien toimittamisessa. Viivästyksset jatkuvat edelleen. Sekä Urakoitsija että Turun kaupunki ovat ilmaisseet vakavan huolestumisensa suunnittelun viivästysten ja puutteiden johdosta jo 06.10.2017. Suunnittelu oli tuolloin viivästynyt paitsi Sopimuksen mukaisesta, alkuperäisestä aikataulusta, myös myöhemmin suunnittelukokouksissa sovituista aikatauluista jo useita viikkoja.

Rakennussuunnitelman osalta Konsultti on tehnyt ensimmäisen luovutusyrityksen 22.12.2017. Luovutusta ei ole voitu hyväksyä, koska Turun kaupungin käyttämän ulkoisen asiantuntijaorganisaation (A-Insinöörit Oy ja myöhemmin lisäksi WSP Finland Oy, jäljempänä ”ulkoinen tarkastus”²) mukaan suunnitelmat ovat olleet täysin keskeneräiset ja puutteelliset. Keskeisimmät virheet ja puutteet ovat liittyneet Urakan kannalta olennaisiin pääkannattimen rakenteeseen ja lujuuslaskelmiin, tukitornien suunnittelun keskeneräisyyteen ja konepajapiirustusten puuttumiseen. Hyväksymiskelpoisia suunnitelmia ei ole saatu vuoden 2018 aikana. Konsultti on lopulta vuoden 2019 helmikuussa kyennyt saattamaan pääosan Rakennussuunnitelmaan kuuluvista suunnitelmista hyväksymiskelpoiseen kuntoon. Kuitenkin esimerkiksi kannatintornien osalta viimeiset suunnitelmat on toimitettu 25.04.2019 ja pääkannattimen osalta vasta 09.01.2020. Tätä hakemusta jätettäessä Konsultilla on edelleen kesken useiden varsin olennaistenkin suunnitteluvirheiden- ja puutteiden korjaus. Sopimuksessa tarkoitettua Rakennussuunnitelmaa ei siis ole edelleenkään luovutettu.

Rakennussuunnitelman viivästymisen lisäksi Konsultti on Urakan kestäessä viivästynyt jatkuvasti toteutusaikaisten detaljisuunnitelmien toimittamisessa Urakan yleisaikataulun ja suunnitelmatarveaikataulun edellyttämässä ajassa. Myös toteutusaikainen detaljisuunnittelu on siis edelleen myöhässä ja kesken.

² Sillan sijainnista johtuen myös Liikennevirasto / Väylävirasto on osaltaan tarkastanut Konsultin suunnitelmat.

2.3.2. Konsultin perättömät ilmoitukset suunnittelun valmiusasteesta ja valmistumisesta

Konsultti on kevästä 2017 lähtien kerta toisensa jälkeen esittänyt perättömiä ilmoituksia suunnitelmiansa valmiusasteesta ja valmistumisaikataulusta. Rakennussuunnitelman jo kuukausia kestäneen viivästymisen johdosta Turun kaupunki, Konsultti ja Urakoitsija ovat 9.10.2017 suunnittelukokouksessa sopineet, että tekemättömien suunnitelmien osalta laaditaan sitova suunnittelu-aikataulu. Konsultin 17.10.2017 toimittaman aikataulun mukaan kaikkien suunnitelmien olisi pitänyt olla valmiina ulkoiseen tarkastukseen viikkoon 51/2017 mennessä. Tämä ei toteutunut. Konsultti on sittemmin lykännyt suunnitelmien määräpäiviä yhä uudestaan ja uudestaan sillä lopputulemalla, että merkittävä osa alun perin per 30.6.2017 sovitusta suunnitelmista on ollut luovuttamatta vielä vuonna 2019. Konsultti on edellä kuvatulla menettelyllään tietoisesti johtanut Turun kaupunkia harhaan.

Turun kaupunki on pitänyt siltatyömaan käynnissä, koska Konsultin kulloinkin esittämät uudet määräajat ovat olleet siten lyhyitä, että rakennustyön keskeyttäminen ei ole ollut tarkoituksenmukaista. Konsultti ei kuitenkaan ole pystynyt tuottamaan suunnitelmia kulloinkin lupaamaansa määräpäivään mennessä. Mikäli Konsultti olisi kertonut myös Turun kaupungille sen seikan, joka on ilmeisesti jo syksyllä 2017 on Konsultille itselleen ollut selvää, että suunnitelmat eivät merkittävästi osin tule valmistumaan vuoden 2017 loppuun mennessä, vuoden 2018 aikana tai edes vuoden 2019 aikana, puhuttamaan, että ne edelleen ovat kesken 2021, olisi Turun kaupunki voinut välttää ainakin osan viivästyksistä aiheutuneista vahingoista.

Konsultti on tiennyt, tai Konsultin ainakin on pitänyt tietää, että Sopimuksen mukaisen valmiin, toteuttamiskelpoisen ja tarkastetun Rakennussuunnitelman valmistuminen tulee viivästyään erittäin paljon Sopimuksessa sovitusta aikataulusta ja sen jälkeen siitä, mitä Turun kaupunki on Konsultin jatkuvien virheellisten aikataulupäivitysten perusteella voinut perustellusti odottaa. Konsultti on ilmoituksillaan valmistumisasteesta ja valmistumisaikataulusta tietoisesti johtanut Turun kaupunkia harhaan. Konsultti on tiennyt, että suunnitelmien viivästyksiset ja niiden valmistumisajasta annetut perättömät tai harhaanjohtavat tiedot estävät rakennusurakan edistymistä, josta seuraa Turun kaupungille korvausvastuu urakoitsijaa kohtaan.

2.3.3. Konsultin riittämätön ja epäpätevä suunnitteluhenkilöstö (resursointi)

Konsultin resurssit Sopimuksen oikea-aikaiseen täyttämiseen ovat olleet ilmeisen riittämättömät. Konsultti on suunnittelukilpailun voittajaehdotuksessaan ideoinut uudenlaisen ja vaativan siltarakenteen, jonka jatkosuunnittelu olisi edellyttänyt riittävästi asiantuntevaa ja kokenutta suunnitteluhenkilöstöä. Ottaen huomioon, että jatkosuunnittelun kohteena on ollut Konsultin oma sillan yleissuunnitelma, olisi Konsultilta itsestään selvästi pitänyt löytyä osaaminen sen työstämiseen toteuttamiskelpoiseksi Rakennussuunnitelmaksi.

Konsultin projektiin osoittama suunnitteluhenkilöstö on kuitenkin ollut suunnittelun vaativuustaso huomioiden epäpätevää ja kokemattonta. Henkilöstön määrä on ollut alimitoitettu eikä organisaation toimintakyky ole kestänyt henkilöstönvaihdoksia.

Merkittävän ongelman Sopimuksen täyttämässä onkin muodostanut se seikka, että Konsultti on paitsi myöhästynyt suunnitelmien toimittamisesta ulkoiseen tarkastukseen myös pyrkinyt hyväksyttämään ulkoisella tarkastuksella sellaisia suunnitelmia, joiden rakenteiden ja ratkaisujen lujuuksia ja muuta vaatimustenmukaisuutta se ei ole pystynyt luotettavasti osoittamaan. Sen oletusarvoisen tapahtumainkulun sijaan, että ulkoinen tarkastus olisi voinut hyväksyä Konsultin sisäisen tarkastuksen läpäisseet suunnitelmat, ulkoinen tarkastus on joutunut jatkuvasti pyytämään Konsultilta suunnitelmien korjauksia ja täydennyksiä ja suorastaan avustamaan Konsulttia sen oman asiantuntijatehtävän hoitamisessa. Ulkoisen tarkastuksen huomioiden johdosta Konsultti on useasti päätyneet muuttamaan ja jopa uudelleen suunnittelemaan jo valmiiksi viivästyneitä rakenteita sellaiseen muotoon, että sen osaaminen on riittänyt tuottamaan välttämättömät laskelmat ja selvitykset.

2.3.4. Suunnittelun virheet ja puutteet

Konsultin toimittamissa suunnitelmissa on todettu kymmenittäin virheitä ja puutteita. Virheiden ja puutteiden vuoksi suunnitelmia ei ole voitu ulkoisessa tarkastuksessa hyväksyä ja niiden johdosta Konsultti on joutunut korjaamaan ja/tai jopa muuttamaan jo tekemiään suunnitelmia. Turun kaupunki on ylläpitänyt suunnitteluvirheistä koontilistaa, jossa tämän hakemuksen jättöpäivänä on ns. rivejä/virhekokonaisuuksia useita kymmeniä (n. 40). Kaikissa listatuissa virheissä on kysymys Konsultin selvästä suunnitteluvirheestä. Koontilistassa on virhekohtaisesti yksilöity myös virheen kustannusvaikutukset, eli Turun kaupungille Konsultin kustakin suunnitteluvirheestä aiheutunut vahinko.

2.3.5. Sopimusrikkomuksista Turun kaupungille aiheutunut vahinko

Edellä selostetulla tavalla Konsultti on rikkonut Sopimukseen perustuvia velvoitteitaan huomattavasti ja törkeän tuottamuksen, jopa tahallisuuden täyttävällä tavalla, kun a) Konsultin suunnitelmat ovat viivästyneet yli 3,5 vuodella; b) Konsultin henkilöresursointi on ollut riittämätöntä (sekä laadun että määrän osalta); c) Konsultti on antanut suunnittelun etenemisestä ja valmistumisesta toistuvasti perättömiä tietoja ja d) suunnittelu on ollut virheellistä ja puutteellista.

Konsultin vähintäänkin törkeän tuottamuksen vuoksi KSE 2013 kohtien 3.2.3 ja 7.4 mukaisien vastuunrajoituksia ei tule soveltaa. Vastuunrajoitusten soveltaminen Konsultin sopimusrikkomuksiin olisi tässä tapauksessa myös oikeustoimilain (1929/228) 3 luvun 36 §:ssä tarkoitettulla tavalla kohtuutonta. Konsultin vastuu Turun kaupungille ei näin ollen rajoitu

viivästyksen osalta viivästyssakon määrään eikä virheiden ja laiminlyöntien osalta toimeksiannon palkkion määrään.

Konsultin sopimusrikkomusten johdosta Logomon siltaa koskeva rakennustyö on viivästynyt vuosia, ja Turun kaupunki on joutunut korvaamaan urakoitsija toimivalle YIT Suomi Oy:lle huomattavia summia suunnitelmien viivästyksen perustuvina vahingonkorvauksina sekä suunnitelmien virheisiin ja puutteisiin perustuvina lisä- ja muutostöinä.

1.2. Alustava ilmoitus vaatimuksista ja niiden määristä

Alustavasti Turun kaupunki vaatii, että välimiesoikeus velvoittaa Sweco Infra & Rail Oy:n:

- i) maksamaan sopimusperusteisena vahingonkorvauksena suunnittelun virheistä ja puutteista sekä muista sopimusrikkomuksista yhteensä 5.000.000 euroa.
- ii) Turun kaupunki vaatii Konsulttia maksamaan Sopimuksen kohdan 7.1 ja KSE 2013 – ehtojen kohdan 7.4 mukaisena viivästyssakkona yhteensä 102.198,60 euroa³.
- iii) Turun kaupunki vaatii Konsulttia korvaamaan Turun kaupungin oikeudenkäyntikulut (mukaan lukien asiamiehen palkkiot, välityslautakunnan hallinnointimaksut sekä välimiesoikeuden kulut ja välimiehen palkkiot) täysimääräisesti korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkoineen siitä lukien, kun kuukausi on kulunut välitystuomion antamispäivästä.

2. VÄLIMIESMENETTELYSTÄ

Turun kaupungin käsityksen mukaan välimiesmenettely käydään suomen kielellä ja sen kohteena olevaan riitaisuuteen sovelletaan Suomen lakia. Välimiesmenettelyn paikaksi Turun kaupunki esittää Turkua.

Sopimuksen välityslausekkeessa on KSE 2013 -ehtoihin tehdyn viittauksen perusteella sovittu nopeutetun menettelyn sääntöjen noudattamisesta. Turun kaupunki esittää käsityksensä, että nopeutetun menettelyn säännöt sopivat ilmeisen huonosti käsillä olevan riitaisuuden ratkaisemiseen. Kyse on jo yksin tämän hakemuksen kattamilta osin monimutkaisesta ja laajasta riita-asiasta, johon liittyy huomattavia määriä kirjallista ja suullista todistelua ja josta tullaan pyytämään perusteltu ratkaisu. Lisäksi asiassa on Osapuolten vä-

³ Viivästyssakon suuruus on 0,2 % toimeksiannon palkkiosta lisä- ja muutostöineen kultakin viivästyksen aikaiselta täydeltä työpäivältä, kuitenkin enintään 50 työpäivältä.

lillä käytyjen neuvottelujen perusteella odotettavissa Konsultin väitettyihin lisä- ja muutostöihin perustuva vastakanne. Näin laajan riitakokonaisuuden käsittely nopeutetussa menettelyssä olisi ilmeisen epätarkoituksenmukaista ja asettaisi huomattavia haasteita osapuolten mahdollisuudelle asiansa riittävään ajamiseen. Näin ollen Turun kaupunki esittää asian käsittelyä tavanomaisen välimiesmenettelyn sääntöjen mukaisesti.

Turussa _____._____.2021

Turun kaupunki

Laati: Kalle Kuusisto
asianajaja, varatuomari, Turku
Turun kaupungin asiamiehenä

LIITTEET:

- 1) Jäljennös välityssopimuksesta
- 2) Tosite hakemusmaksun maksamisesta